

Lokale læreplaner Grunnskolen

Fag:	Arbeidslivsfag
Årstrinn:	8.-10. trinn

Fagets relevans og sentrale verdier

Arbeidslivsfag er et sentralt fag for å bidra til at elevene får praktisk erfaring med å løse arbeidsoppdrag i et arbeidsfellesskap. Faget skal bidra til at elevene deltar i verdiskaping gjennom å levere tjenester og produkter både internt på skolen og for eksterne oppdragsgivere. Faget skal gi elevene mulighet til å glede seg over å kunne skape noe. Arbeidslivsfag legger til rette for entreprenørskap i skolen og samarbeid med lokale bedrifter.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Arbeidslivsfag skal bidra til at elevene opplever at praktiske og organisatoriske ferdigheter verdsettes og anerkjennes. Faget er en arena for å utforske og skape. Elevene får anledning til å medvirke i arbeidsfellesskapet slik det er utviklet i vårt samfunnsliv og i våre demokratiske arbeidslivstradisjoner. Praktisk arbeid som er godt planlagt og ledet, utvikler elevenes dømmekraft og evne til kritisk tenkning. Gjennom å knytte miljøbevissthet til produksjon av varer og tjenester kan arbeidslivsfag bidra til at elevene utvikler holdninger til natur og miljø.

Kjerneelementer

Praktiske og yrkesrettede arbeidsoppdrag

I arbeidslivsfag produserer elevene varer og tjenester som det er behov for i samfunnet. De gjør seg erfaringer med reelle og virkelighetsnære arbeidssituasjoner. De bruker interne og eksterne læringsarenaer. De utvikler et begrepsapparat og ferdigheter knyttet til arbeidslivet. Elevene bruker bærekraftige prinsipper der økonomiske, sosiale og miljømessige forhold hører sammen i alle deler av arbeidsprosessen.

Arbeidsfellesskap og helse, miljø og sikkerhet i arbeidsoppgavet

Elevene følger arbeidslivets regler, forskrifter og etiske retningslinjer og gjør en risikovurdering ved behov. De medvirker i beslutningsprosesser både som leder og medarbeider, tar ansvar for egen arbeidsplass, vurderer sin egen og medelevers arbeidsinnsats og jobber på selvstendig grunnlag. Elevene utfordrer tradisjonelle oppfatninger av yrkesliv og likestilling ved å prøve ut arbeidsoppgaver knyttet til ulike yrker.

Lokale læreplaner

Grunnskolen

Tverrfaglige temaer i faget

Bærekraftig utvikling

I arbeidslivsfag handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å gi elevene anledning til å tenke globalt og handle lokalt i opplæringen. Siden arbeidslivsfaget er praksisnært, vil det være mulig for elevene å ivareta sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft i planlegging og produksjon. Arbeidsoppgavene er tverrfaglige, som i arbeidslivet for øvrig. Elevene vil erfare helsemessige og psykososiale sider ved å arbeide sammen med andre. Opplæringen gir anledning for elevene til å forebygge og løse konflikter og til å gi nye mestringsopplevelser i sosiale sammenhenger. Elevene skal vurdere miljømessige og økonomiske konsekvenser av valgene sine, for eksempel ved å bruke og utnytte materialer godt og ved å være oppmerksomme på gjenbruk og reparasjoner.

Grunnleggende ferdigheter i faget

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i arbeidslivsfag innebærer å kunne snakke sammen i et arbeidsfellesskap og med oppdragsgivere og ressurspersoner. Utviklingen av muntlige ferdigheter i arbeidslivsfaget handler om å bli stadig dyktigere til å tilpasse språket til person og situasjon. Underveis i opplæringen vil kravene til å bruke fagbegreper til å utveksle erfaringer og reflektere over faglige emner og prosesser øke.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i arbeidslivsfag innebærer å kunne innhente informasjon og gjøre undersøkelser, planlegge og dokumentere ut fra arbeidsoppgavens art. Det kan dreie seg om framdriftsplaner, notater, handlelister og rapporter. Utviklingen av skriveferdigheter i arbeidslivsfag innebærer å kunne uttrykke seg med et stadig mer presist fagspråk. Det handler også om å utvikle en forståelse for at skriving kan være et godt redskap i arbeidsoppgaver.

Å kunne lese

Å kunne lese i arbeidslivsfag dreier seg om å kunne finne informasjon knyttet til arbeidsoppgaven, for eksempel oppskrifter, arbeidstegninger, instruksjoner, framgangsmåter og produktdatablader. Utviklingen av leseferdigheter i arbeidslivsfag innebærer å kunne kombinere forskjellig informasjon i stadig større grad for å løse arbeidsoppgaven.

Å kunne regne

Å kunne regne i arbeidslivsfag innebærer å kunne bruke, bearbeide og tolke relevant tallmateriale og foreta inntekts-, kostnads- og mengdeberegninger. Utviklingen av regneferdigheter i arbeidslivsfag innebærer å gjøre beregninger som gir lønnsomhet og kvalitet i arbeidsoppgaven. Det innebærer også å kunne ta med seg erfaring med beregninger fra ett oppdrag til et annet.

Lokale læreplaner

Grunnskolen

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter innebærer å bruke digitale hjelpemidler til kommunikasjon og benytte digitale verktøy til for eksempel tegning, produksjon, beregning, informasjonsmateriell og dokumentasjon. Utviklingen av digitale ferdigheter i arbeidslivsfag innebærer å bruke erfaringene sine til å nyttiggjøre seg de riktige digitale verktøy og ressursene på en stadig mer effektiv måte.

Kompetansemålene

For beskrivelser av kjerneelement, tverrfaglige tema og grunnleggende ferdigheter – se innledning

Mål	Kjerneelement	Tverrfaglig tema	Grunnleggende ferdigheter (primærferdighet(er))	Trinn
Undersøke behov for varer og tjenester på skolen og i lokalsamfunnet	Praktiske og yrkesrettede arbeidsoppdrag		Digitale ferdigheter Muntlige ferdigheter Å kunne skrive	8.(9., 10.)
Planlegge praktiske og yrkesrettede arbeidsoppdrag	Praktiske og yrkesrettede arbeidsoppdrag		Muntlige ferdigheter Å kunne regne Å kunne skrive	8.(9., 10.)
Produsere og levere varer og tjenester etter kvalitetskrav	Praktiske og yrkesrettede arbeidsoppdrag		Ulike ferdigheter: - Å kunne lese -Å kunne skrive -Å kunne regne -Muntlige ferdigheter Digitale ferdigheter	8.(9., 10.)

Lokale læreplaner

Grunnskolen

Bruke fagbegreper, arbeidsmetoder, verktøy, materialer og teknologi tilpasset arbeidsoppdrag og begrunne valg	Praktiske og yrkesrettede arbeidsoppdrag		Digitale ferdigheter Muntlige ferdigheter	8.(9., 10.)
Samarbeide, fremme forslag og delta i beslutninger i et arbeidsfellesskap	Arbeidsfellesskap og helse, miljø og sikkerhet i arbeidsoppdraget		Muntlige ferdigheter	8.(9., 10.)
Ivareta bærekraftige prinsipper i alle deler av arbeidsoppdraget	Praktiske og yrkesrettede arbeidsoppdrag	Bærekraftig utvikling	Ulike ferdigheter	9. (10.)
Beskrive og vurdere risiko, og følge etiske retningslinjer og arbeidslivets regler i arbeidsoppdraget	Arbeidsfellesskap og helse, miljø og sikkerhet i arbeidsoppdraget		Muntlige ferdigheter Å kunne lese	10.
Vurdere sin egen og gruppens arbeidsinnsats, arbeidsprosess og arbeidsoppdragets resultat	Arbeidsfellesskap og helse, miljø og sikkerhet i arbeidsoppdraget		Muntlige ferdigheter (Se beskrivelse over)	8.(9., 10.)

Underveisvurdering/Standpunktvurdering

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i arbeidslivsfag ved å delta i arbeidsfellesskap og løse praktiske arbeidsoppdrag. Videre viser og utvikler elevene kompetanse i faget ved å ta selvstendige, begrunnede valg og ved å delta i evaluering av prosess og produkt, i egenvurdering og i vurdering av hverandre. Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren skal veilede slik at elevene reflekterer over valgmuligheter og utfallene av dem.

Lokale læreplaner

Grunnskolen

Standpunkt vurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i arbeidslivsfag ved avslutningen av opplæringen etter 10. trinn. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i arbeidslivsfag basert på kompetansen eleven har vist ved å planlegge, gjennomføre og vurdere praktiske arbeidsoppgaver i samarbeid med medelever og oppdragsgivere. Alle deler av arbeidsprosessen skal vurderes.

Kilde: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/> (hentet 07.08.20)

Læreplanen er utarbeidet av skolene i Grimstad. Koordinator for arbeidet: Maria Kylland